

MINISTRIA E ARSIMIT DHE E SHKENCËS
BYROJA E ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

Programi mësimor

Arsimi muzikor
për klasën IV

Shkup, 2021

TË DHËNA THEMELORE PËR PROGRAMIN MËSIMOR

Lënda mësimore	<i>Arsimi muzikor</i>
Lloji/kategoria e lëndës mësimore	E obligueshme
Klasa	IV (e katërt)
Temat/fushat në programin mësimor	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Dëgjojmë muzikë</i> 2. <i>Këndojmë, performojmë dhe vallëzojmë</i>
Numri i orëve	1 orë në javë /36 orë në vjet
Pajisjet dhe mjetet	<ul style="list-style-type: none"> • Instrumente ritmike për fëmijë (daulle në madhësi të ndryshme, shkopinj për daulle, shkopinj ritmi, kastanjetë, gong, cimbale, ksilofon, trekëndësh, marakas, dajre). • Instrumente melodike për fëmijë: ksilofon, metalofon, bllok flaut, fyell, duduk. • Instrumente me tela: mandolinë, prim, ukulele, kitarë, tambur. • Burime të ndryshme të të mësuarit nga natyra dhe mjedisi i afërt - fletë letre me ngjyrë, gjethe të thata nga pemët, shufra druri ose metali, objekte prej qelqi, druri, metali me zë të ndryshëm në klasë. • Materiale të shtypura (doracakë, revista, gazeta). • Ekzemplar dy dimensionale - të pa projektuara (piktura, fotografi, posterë, ilustrime). • Pajisjet për riprodhimin e audio dhe video regjistrimeve (CD dhe DVD player, pajisje hi-fi, televizor, kompjuter me qasje në internet, altoparlantë, projektor LCD, tabelë interaktive). • Piano/pianino/piano elektrike ose instrument tjetër muzikor. • Regjistrime audio dhe video: audio dhe video CD me përmbajtje të përshtatshme. • Posterë të përgatitur për në mur (në klasë) nga nota/simbole të tjera muzikore/definicione të shkurtra të terminologjisë muzikore: temp, ritëm, etj. (https://www.pinterest.com/meganhfill/dream-music-room/)

Normativi i kuadrit mësimor	Punën edukative-arsimore në klasën e katërt mund ta realizojë personi i cili është: <ul style="list-style-type: none"> • profesor/arsimtar/mësues i mësimit klasor, VII/1 ose VI/1 (sipas KMK) dhe 240 SETK; • pedagog i diplomuar, VII/1 ose VI/1 (sipas KMK) dhe 240 SETK.
------------------------------------	--

LIDHSHMËRIA ME STANDARDET KOMBËTARE

Rezultatet e mësimit të përmendura në programin mësimor shpijnë në përvetësimin e kompetencave të mëposhtme të përfshira me fushën **Shprehja artistike dhe kultura** nga Standardet kombëtare:

<i>Nxënësi/nxënësja di dhe/ose është i/e aftë:</i>	
VIII-A.1	të manifestojnë njohuri për format e ndryshme të shprehjes artistike nga të gjitha fushat e kulturës (letërsi, muzikë, arte pamore, arte interpretuese, arte dekorative, arkitekturë, dizajn),
VIII-A.3	t'i shprehë idetë, përvojat dhe emocionet e tyre, duke përdorur forma artistike ose të tjera të shprehjes krijuese (individuale ose kolektive),
VIII-A.4	për t'i interpretuar idetë, përvojat dhe emocionet e shprehura në produktet e artit të krijuara nga të tjerët që i përkasin kulturave së tyre ose të tjera,
VIII-A.5	të manifestojnë njohuri për kulturën e vet dhe mënyrat e ndryshme të shprehjes së saj përmes letërsisë dhe arteve pamore, muzikës dhe vallëzimit, objekteve dhe produkteve të tjera kulturore,
VIII-A.6	t'i identifikojë dallimet dhe ngjashmëritë midis kulturës së vet dhe kulturave të tjera në mjedisin e vet më të ngushtë dhe më të gjerë dhe të analizojë lidhjen dhe ndërvarësinë e tyre.
<i>Nxënësi/nxënësja pranon se:</i>	
VIII-B.2	qëndrimi kritik ndaj veprave të ndryshme të artit është i rëndësishëm për zhvillimin e vlerave estetike individuale dhe shoqërore.

Programi mësimor gjithashtu i përfshin edhe kompetencat relevante në fushat e Standardeve kombëtare: **Shkrim-leximi digjital, Zhvillimi personal dhe social, Shoqëria dhe kultura demokratike, dhe Teknika, teknologjia dhe sipërmarrësia.**

<i>Nxënësi/nxënësja di dhe është i/e aftë:</i>	
IV-A.2	të vlerësojë kur dhe në çfarë mënyre është i nevojshëm edhe përdorimi efektiv i TIK për të zgjidhur një detyrë/problem;
IV-A.5	të përcaktojë se çfarë informacioni i nevojitet, të gjejë, të zgjedhë dhe të shkarkojë të dhëna, informacione dhe përmbajtje digjitale;

V-A.4	të bëjë vlerësim të aftësive dhe arritjet e tija/saja (duke përfshirë pikat e forta dhe të dobëta) dhe mbi atë bazë të përcaktojë prioritetet që do t'i mundësojnë atij/saj të zhvillohet dhe përparojë;
V-A.6	të vendosë synime për të mësuar dhe zhvillim personal dhe të punojnë për tejkalimin e sfidave që paraqiten në rrugën drejt arritjes së tyre;
V-A.7	t'i përdorë përvojat e veta për ta lehtësuar mësimin dhe për ta përshtatur sjelljen e vet në të ardhmen;
V-A.14	të dëgjojë në mënyrë aktive dhe të reagojë në mënyrë të përshtatshme, duke treguar empati dhe mirëkuptim për të tjerët dhe duke shprehur shqetësimet dhe nevojat e veta në mënyrë konstruktive;
V-A.15	të bashkëpunojë me të tjerët në arritjen e qëllimeve të përbashkëta, duke ndarë pikëpamjet dhe nevojat e veta me të tjerët dhe duke marrë parasysh pikëpamjet dhe nevojat e të tjerëve;
V-A.17	të kërkojë informacion kthyes dhe mbështetje për veten, por gjithashtu të ofrojë informacione kthyes dhe mbështetje konstruktive në dobi të të tjerëve;
V-A.19	të japë sugjerime, të marre parasysh mundësitë e ndryshme dhe t'i parashikojë pasojat në mënyrë që të nxjerrë përfundime dhe të marre vendime racionale;
V-A.21	ta analizojnë, vlerësojë dhe përmirësojë të mësuarit e vet;
VI-A.5	t'i kuptojë dallimet midis njerëzve mbi çfarëdo baze (përkatësia gjinore dhe etnike, mosha, aftësitë, statusi social, etj.);
VI-A.6	ta njohë praninë e stereotipave dhe paragjyqimeve mes vetes dhe të tjerëve dhe të kundërshtojë diskriminimin;
VI-A.22	t'i identifikojë dhe respektojë të gjitha simbolet kombëtare të shtetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe të manifestojë ndjenjë të përkatësisë ndaj shtetit,
VII-A.9	të marre pjesë aktivisht në punën ekipore sipas rregullave të miratuara më parë dhe me respekt të vazhdueshëm për rolin dhe kontributin e të gjithë anëtarëve të ekipit.
<i>Nxënësi/nxënësjja kupton dhe pranon se:</i>	
IV-B.1	shkrim-leximi digjital është thelbësor për jetën e përditshme – e lehtëson mësimin, jetën dhe punën, kontribuon në zgjerimin e komunikimit, krijimtarisë dhe inovacionit, ofron mundësi të ndryshme për argëtim;
V-B.3	arritjet personale dhe mirëqenia e dikujt në masë të madhe varen nga puna që ai/ajo investon dhe rezultatet që i arrin;
V-B.4	çdo veprim që e ndërmerret ka pasojat për të/saj dhe/ose mjedisin e tij/saj;
V-B.7	iniciativa, këmbëngulja dhe përgjegjësi janë të rëndësishme për zbatimin e detyrave, arritjen e qëllimeve dhe tejkalimin e sfidave në situatat e përditshme;
V-B.8	ndërveprimi me të tjerët është i dyanshëm - ashtu siç ka të drejtë t'i kërkojë të tjerëve që t'i mundësojnë atij/asaj të jetë i kënaqur me interesat dhe nevojat e tij/saj, po ashtu edhe ai/ajo ka përgjegjësi t'u japë hapësirë të tjerëve për të kënaqur interesat dhe nevojat e tyre;

V-B.9	kërkimi i informacionit kthyes dhe pranimi i kritikës konstruktive çon në përparim personal në planin individual dhe social;
VI-B.12	vendi ynë është një shoqëri multikulturore/multietnike ku jetojnë pjesëtarë të kulturave/etnive të ndryshme dhe çdo qytetar i tij është përgjegjës për të kontribuar në shkëmbimin ndërkulturor dhe respektimin e të drejtave të njeriut në interes të jetesës së përbashkët në një shoqëri të integruar, etnikisht kohezive,
VIII-B.3	respektimi dhe promovimi i kulturës së vet kontribuon në forcimin e identitetit dhe dinjitetit kulturor,
VIII-B.5	dallimet ndërkulturore duhet të shihen si mundësi për të mësuar dhe si një sfidë për mirëkuptimin dhe përparimin reciprok,
VIII-B.6	respektimi dhe promovimi i kulturave të tjera kontribuon në sigurimin e respektit për kulturën e vet nga të tjerët.

REZULTATET NGA MËSIMI

Tema: DËGJOJMË MUZIKË	
Numri i përgjithshëm i orëve: 18	
Rezultatet nga mësimi	
Nxënësi/nxënësjë do të jetë i/e aftë të:	
<ol style="list-style-type: none"> njih instrumentet muzikore (klarinetë, flaut) dhe zërin (mashkull, femër, fëmijë) në shfaqjet korale, dallojë kompozimet vokalo-instrumentale, instrumentale dhe vokale nga stile dhe zhanre të ndryshme muzikore, njih ritmin, dinamikën dhe karakterin në kompozimet e dëgjuara, njih këngë, valle dhe instrumente popullore (kavall/fyell) të bashkësive etnike që jetojnë në Republikën e Maqedonisë së Veriut. 	
Përmbajtjet (dhe konceptet)	Standardet e vlerësimit
<ul style="list-style-type: none"> Instrumente dhe vokale muzikore (muzikë vokale, instrumentale dhe vokal-instrumentale, performancë solo dhe orkestrale, instrumente muzikore: klarinetë, flaut; vokale të fëmijëve: diskant dhe alt). 	<ul style="list-style-type: none"> E njeh klarinetën dhe flautin, në mënyrë vizuale dhe melodike. Dallon kompozimet nga interpretimi vokal, instrumental dhe vokal-instrumental. Dallon vokale femrash, meshkujsh dhe fëmijësh (diskant dhe alt). Bën dallimin midis performancës solo dhe orkestrale.
<ul style="list-style-type: none"> Llojet e muzikës (muzikë klasike, muzikë për fëmijë, muzikë nga filmi i animuar, muzikë popullore, këngë festive - himn). 	<ul style="list-style-type: none"> Identifikon se çfarë lloj muzike i përket kompozicioni i ri bazuar në kompozimet që ai/ajo i ka dëgjuar më parë. Përmend të paktën dy kompozime për secilin lloj muzike.

<p><i>(Të njëjtat lloje të muzikës përsëriten në të gjitha klasat, por në çdo klasë pasuese prezantohen vepra/kompozime të reja më komplekse për të dëgjuar.)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • E njuh temën/melodinë muzikore gjatë shfaqjeve (aranzhimeve) të zhanreve të ndryshme të të njëjtit kompozim. • E njuh mënyrën e interpretimit të himnit (solistë, kor, orkestër).
<ul style="list-style-type: none"> • Mjetet muzikore të shprehjes (tempo, antante, allegro, moderato, ngadalësim, përshpejtim, dinamikë - forte, piano, kreshendo, decrescendo, strofë, refren). 	<ul style="list-style-type: none"> • E identifikon strofën dhe refrenin. • E njuh tempon (antante, allegro, moderato) dhe dinamikën (forte, piano, krescendo, decrescendo) në veprat e dëgjuara. • Dallon ndryshimin e ritmit (ngadalësim/përshpejtim) dhe dinamikë (përforcim/heshtje) në veprat e dëgjuara. • E përshkruan karakterin e veprës së dëgjuar (gazmore, pikëlluese, lozonjare) duke përdorur shprehje profesionale për tempin dhe dinamikën.
<ul style="list-style-type: none"> • Krijimtaria muzikore popullore (këngë popullore, lojëra, instrumente muzikore - flaut). 	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikon një këngë popullore karakteristike dhe lojë/valle popullore nga secila bashkësi etnike në Republikën e Maqedonisë së Veriut. • E njuh flautin, në mënyrë vizuale dhe akustike.
<p>Shembuj të aktiviteteve</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përmes një video prezantimi të veprave origjinale për dëgjim (një akt) dhe aranzhimeve të veprave instrumentale, ku klarineta dhe flauti dallohen si instrumente solo, mësuesi i njofton nxënësit me këto instrumente. Nxënësit i dëgjojnë me kujdes veprat deri në fund, e njohin dhe e dallojnë flautin dhe klarinetën sipas tingullit, formës dhe pamjes së tyre. • Mësuesi prezanton shembuj të ndryshëm muzikorë të muzikës instrumentale dhe vokale, kompozime të ndryshme vokale-instrumentale, ansamble të ndryshme muzikore, orkestra dhe solistë. Nxënësit i dëgjojnë në mënyrë të fokusuar nga fillimi në fund, duke bërë dallimin midis interpretimeve instrumentale, vokale dhe vokale-instrumentale të kompozimeve dhe duke bërë dallimin midis performancës solo dhe orkestrale. • Përmes prezantimit të një kënge për nënën, me rastin e 8 Marsit, të realizuar nga kori i fëmijëve me shoqërim orkestral, nxënësit njihen me karakteristikat e vokaleve të fëmijëve (dallojnë dicantin dhe altin). Duke e identifikuar strofën dhe refrenin e njohin korin dhe orkestrën. • Duke dëgjuar kompozime të plota korale të shkruara për lloje të ndryshme kori (kor femrash, kor meshkujsh, kor të përzier), nxënësit i njohin dhe dallojnë vokale femrash dhe meshkujsh. • Përmes prezantimit të regjistrimeve audio dhe video të shembujve tashmë të dëgjuar dhe të rinj (akte të tëra, jo fragmente) të kompozimeve të ndryshme muzikore origjinale dhe aranzhimet e tyre në stile të ndryshme, nxënësit i krahasojnë veprat e reja me ato të dëgjuara më parë të llojeve të ndryshme të muzikës, e njohin temën/melodinë e përpunuar të muzikës në stile të ndryshme/shfaqje të zhanrit të muzikës: muzikë klasike, popullore dhe pop, muzikë për fëmijë, muzikë nga filmi i animuar. • Mësuesi demonstroi shfaqje të ndryshme (solo, korale, orkestrale) të himnit kombëtar, dhe nxënësit e njohin llojin e shfaqjes, e këndojnë 	

himnin me një tekst të përpunuar.

- Mësuesi përmes TIK-ut paraqet vepra muzikore me karakter dhe përmbajtje të ndryshme në tempo dhe dinamikë të ndryshme. Nxënësit vërejnë një ndryshim në ritmin dhe dinamikën dhe përdorin terma profesionalë për të përshkruar karakterin e punës.
- Përmes regjistrimeve audio/video të këngëve popullore dhe lojërave/valleve popullore, karakteristike për bashkësitë e ndryshme etnike që jetojnë në Republikën e Maqedonisë së Veriut, ku fyelli paraqitet në seksione të caktuara solo, por edhe si një instrument solo, nxënësit i identifikojnë karakteristikat e këngëve popullore dhe lojërave/valleve popullore dhe në to njohin fyellin sipas tingullit dhe pamjes.

Kompozimet e rekomanduara për realizimin e temës:

- <https://www.youtube.com/watch?v=v0UcniXGNSM> – V. A. Mocart, muzikë klasike për fëmijë - muzikë për flautë.
- <https://www.youtube.com/watch?v=v-zkDkPkDps>, – V. A. Mocart, muzikë klasike për fëmijë - muzikë për flautë.
- <https://www.youtube.com/watch?v=ie-TS-BitnQ>, – Xhorxh Gershvin, *Rapsodi në blu*, koncert për klarinetë.
- https://www.youtube.com/watch?v=YT_63UntRJE&t=9s – V. A. Mocart, koncert për klarinetë në A-dur.
- <https://www.youtube.com/watch?v=-dteg8vmmMA> – Grig, *Shpella e mbretit të pyjeve* (përshpejtim, përforsim).
- <https://www.youtube.com/watch?v=19piJKYvBFU&list=RD19piJKYvBFU&index=24> – Koncert i muzikës për film të animuar.
- <https://www.youtube.com/watch?v=RYeG03NaRS8> – Muzikë nga një festival muzikor për fëmijë.
- <https://www.youtube.com/watch?v=dblDatrSSo> – Muzikë nga një festival muzikor për fëmijë.
- <https://www.youtube.com/watch?v=vPy12CCqWEG>, – Një grup këngësh, kori për fëmijë “Engjëjt e vegjël” (muzikë e njohur).
- <https://www.youtube.com/watch?v=cK466Q1RUcc> – “IMF Sergei Mihajlov”, kor për fëmijë (muzikë e njohur).
- <https://www.youtube.com/watch?v=2YD8Pcwe8sM> – Vaska Ilieva, *Luajti Stojani, luajti* (vokal dhe flaut).
- <https://www.youtube.com/watch?v=rwMkBgG2Ke4&list=PLN0F2WUIdkorgCexXHN3gMQWyzFF2J75F> – Melodi flaute *Guri i zbrazët*.
- <https://www.youtube.com/watch?v=tyRE4bOwLw4> – *Serenata boshnjake*.
- <https://www.youtube.com/watch?v=jo2b8WiZmEo> – *Rritu moj bajame* (përpunim i këngës për korr dhe përbërje instrumentale)
- https://www.youtube.com/watch?v=KT_n1CofZVO – Toshe Proeski, këngë vllahe.
- https://www.youtube.com/watch?v=UilcfH0_Z3g – Esmat Rexhepova, *Erdelezi*.
- <https://www.youtube.com/watch?v=eRh9YAGnkcq> – Vejçeslav Popovski, *Sot mbi Maqedoninë lind* (solist).
- <https://www.youtube.com/watch?v=o0Q2iFU-WMU> – Himni i Maqedonisë (interpretim instrumental).
- <https://www.youtube.com/watch?v=Fqi2ZSL6Nuc> – Himni i Maqedonisë, interpretim vokal-instrumental, kor i përzier.
- <https://www.youtube.com/watch?v=s9LHVNWn47k> – “Tanec”, *Borjano, Borjanke* (të dëgjuarit dhe të kënduarit sipas dëgjimit).
- <https://www.youtube.com/watch?v=Fdrn3BJbanY> – Ansambli “SIRMA”, *Done i nënës* (të dëgjuarit dhe të kënduarit sipas dëgjimit).
- https://www.youtube.com/watch?v=1Z_EaMZTPZ8 – Kori “Makedonium”, *Nëse shkoj në Manastir* (të dëgjuarit, kor meshkujsh).
- <https://www.youtube.com/watch?v=HHGhrHOT2EU> – Muzikë popullore shqiptare (flautë).
- <https://www.youtube.com/watch?v=GJjryyq2zrY> – Muzikë popullore serbe (flautë).
- <https://www.youtube.com/watch?v=5b-vlg4RsCo> – Muzikë popullore turke (flautë).
- <https://www.youtube.com/watch?v=BWmbmsWDvT0> – Muzikë popullore vllahe (flautë).

Tema: KËNDOJMË, PERFORMOJMË DHE VALLËZOJMË	
Numri i përgjithshëm i orëve: 18	
Rezultatet nga të mësuarit	
Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. këndoje këngë për fëmijë, tradicionale dhe artistike duke dëgjuar me karakter dhe përmbajtje të ndryshme, 2. luajë në instrumente muzikore për fëmijë duke dëgjuar me teknikën e duhur të luajturit, duke përdorur elementët muzikore të mësuara, 3. këndoje dhe luajë ushtrime të thjeshta melodike sipas notave, duke përdorur elementet muzikore të përvetësuara, 4. shprehet në mënyrë krijuese (sipas karakterit të muzikës) përmes pjesëmarrjes në lojëra dhe valle muzikore, duke aplikuar elementet muzikore të mësuara. 	
Nxënësi/nxënësja do ta:	
<ol style="list-style-type: none"> 5. zhvillojë krijimtarinë dhe të shprehurit muzikor përmes të kënduarit, të luajturit dhe vallëzimit. 	
Përmbajtjet	Standardet për vlerësim
<ul style="list-style-type: none"> • Këndimi i këngëve sipas dëgjimit në rangun do 1 – do 2. 	<ul style="list-style-type: none"> • Këndon të paktën 3 këngë për fëmijë dhe/ose këngë të njohura në rangun do 1 – do 2. • Këndon në grup me ritmin, dinamikën dhe ritmin e harmonizuar (përsheptim/ngadalësim; përforcim/heshtje). • Këndon këngë duke dëgjuar tekste, në një ritëm dhe intonacion të caktuar, me një ritëm dhe dinamikë të caktuar.
<ul style="list-style-type: none"> • Të kënduarit me nota (tonet: do 1, re 1, mi 1, sol 1, la 1; kohëzgjatjet: një e katërta, gjysmë note dhe notë e plotë dhe pauza të përshtatshme; shenjë për përsëritje; tonet: fa 1, si 1, do 2, vetëm për njohjen vizuale të një pentagrami). 	<ul style="list-style-type: none"> • Lexon parlato shënim me nota të një ushtrimi të thjeshtë ritmik në një rresht me një rrokje neutrale – ta me takt. • Lexon parlato një ushtrim të thjeshtë melodik duke emëruar tonet me takt. • Këndon një ushtrim të thjeshtë melodik me takt.
<ul style="list-style-type: none"> • Luajtja në instrumente muzikore për fëmijë (tonet: do 1, re 1, mi 1, sol 1, la 1; kohëzgjatjet: një e katërta, gjysmë notë dhe notë e plotë dhe pauza të përshtatshme; shenjë për përsëritje; tonet: fa 1, si 1, 	<ul style="list-style-type: none"> • Përsërit njësi të shkurtra ritmike duke dëgjuar. • Përsërit njësi të shkurtra melodike duke dëgjuar. • Luan ushtrime të shkurtra ritmike për notë në një vijë të vetme. • Luan ushtrime të thjeshta melodike në një ritëm të caktuar, me teknikën e duhur për notë. • Luan ushtrime të thjeshta melodike me tonet e mësuara dhe kohëzgjatjen e

do 2, vetëm për njohjen vizuale të një pentagrami).	notave dhe pauzave, me një ritëm dhe dinamikë të caktuar.
<ul style="list-style-type: none"> • Pjesëmarrja në lojëra muzikore (këndim, vallëzim, vallëzim, valle, marshim, vals, lojëra muzikore që lidhen me ndryshimet në dinamikë, ritëm dhe ritëm). 	<ul style="list-style-type: none"> • Merr pjesë në lojëra muzikore duke kënduar dhe luajtur instrumente muzikore për fëmijë. • Kryen lëvizje me ritmin e saktë, tempin, orientimin e saktë në hapësirë, duke reaguar ndaj dinamikës dhe dallimeve në njësitë muzikore.
<ul style="list-style-type: none"> • Shprehja dhe krijimi muzikor (shprehje muzikore e lirë, krijim). 	<ul style="list-style-type: none"> • Luan në instrumente muzikore për fëmijë si shoqërues i këngëve dhe ushtrimeve të mësuara. • Krijon motive dhe fraza të shkurtra me instrumente melodike në lojërat muzikore dhe tregimet muzikore. • Krijon koreografi të thjeshta me hapa dhe lëvizje elementare, të përshtatshme për karakterin e muzikës dhe i realizon ato.

Shembuj për aktivitete

- Mësuesi këndon njësi të shkurtra në një rrokje neutrale ose me tekst, dhe nxënësit përsërisin duke dëgjuar, në grupe dhe individualisht. <https://web.solfeg.io>
- Për të kënduar këngë sipas dëgjimit, mësuesi e demonstroi këngën duke kënduar ose përmes një regjistrimi audio, dhe përmes një paraqitjeje vizuale të tekstit letrar e diskuton me nxënësit përmbajtjen, fjalët e panjohura dhe personazhin. Më pas studentët praktikojnë shqiptimin dhe artikullimin e “parlato”. Nxënësit këndojnë me ushtrime teknike nën drejtimin e mësuesit, i cili i përcakton vendet e frymëmarrjes (frymëmarrja dhe formulimi), dhe nxënësit këndojnë sipas frazave, fjalive dhe strofave (mësues - nxënës) dhe në fund një këngë të tërë, individualisht dhe në grupe, me impostimin e saktë të zërit.
- Mësuesi këndon njësi të shkurtra duke emëruar tonet: do, re, mi, sol, la, si përgatitje për të kënduar sipas një shënimi me nota. Nxënësit përsërisin duke dëgjuar, në grup dhe individualisht. Për shembull, nxënësit luajnë një lojë *Luaje tonin e fundit*. Të gjithë nxënësit lëvizin ngadalë rreth karriges me një metalofon në qendër. Mësuesi luan në piano ose këndon notat e mësuara. Ai ndalet në vende të ndryshme, dhe nxënësi që është më afër metalofonit në atë moment e gjen se cili është toni i fundit që mësuesi luajti/këndoi dhe e luan atë në metalofon. Nëse ai/ajo bën një gabim, ai/ajo është jashtë lojës. Fituesi është nxënësi që qëndron i fundit. <http://www.primaryresources.co.uk/music/music.htm>
- Mësuesi demonstroi një ndryshim në dinamikë (forte/piano, crescendo/decrescendo) me ndihmën e sekuencave ritmike me duar (dhe mund të përdorë objekte të ndryshme: shkopinj, gota plastike, shkopinj dore). Nxënësit ulen në një rreth dhe i pasojnë objektet njëri -tjetrit në sekuencën ritmike të kryer. https://www.youtube.com/watch?v=aPX2ifMrUIU&ab_channel=JoniMStephenson
- Nxënësit praktikojnë të njohin lartësinë e tonit dhe ritmin përmes lëvizjes, ku mësuesi luan një instrument muzikor melodik (prej ngadalë në temp të shpejtë), dhe ata ndalen në rreth. Në tonet e larta ata ngrënë krahët lart, në tonet e ulëta përkulin trupin ose ulen, dhe në tonet në regjistrin e mesëm drejtohen me krahët e shtrirë anash.
- Mësuesi u lëshon nxënësve video regjistrime/audio regjistrime të valleve dhe këngëve popullore, karakteristike për bashkësitë e ndryshme

etnike që jetojnë në Republikën e Maqedonisë së Veriut (nga secila nga një), dhe nxënësit këndojnë dhe/ose luajnë në ritmin e duhur dhe ndjekin ritmin me instrumente ritmike për fëmijë.

- Nxënësit kryejnë shoqërim melodik-ritmik me instrumente muzikore për fëmijë, duke aplikuar vlerat e mësuara të notave (nota e tërë, gjysmë note dhe një të katërtën e notës) të kompozimeve të ndryshme.
- Nxënësit krijojnë koreografi për kompozime të ndryshme, sipas karakterit të muzikës dhe përmbajtjes së tekstit.
- Nxënësit, me ndihmën e mësuesit, i vendosin pozicionet e toneve dhe kohëzgjatjeve të mësuara (do, re, mi, sol, la, do 2, notë e plotë, gjysmë notë dhe një e katërta e notës) në instrumentet melodike dhe i luajnë ato së pari individualisht, dhe më pas luajnë motive të shkurtra të përbëra nga 2-3 tone (një takt), ndërsa nxënësit i përsërisin duke luajtur ose duke luajtur dhe kënduar, në grupe dhe individualisht.
- Mësuesi luan tërësi të shkurtra në metalofon, ksilofon ose instrumente për fëmijë me një tastierë dhe në të njëjtën kohë i këndon ato duke emëruar tonet (do, re, mi, sol, la), ndërsa nxënësit përsërisin vetëm duke luajtur ose duke luajtur dhe kënduar, në grup dhe individualisht.
- Nxënësit bëjnë instrumente nga materiale të ndryshme: kuti, shirita gome, tuba, pjata letre, gota letre (për shembull, <https://www.youtube.com/watch?v=EQSj7a1FzuA> <https://www.youtube.com/watch?v=7sUNXA4NYKl>).
- Mësuesi demonstroi një sekuencë muzikore-ritmike duke përdorur një top, ndërsa nxënësit e përsërisin atë. Pastaj secili nxënës krijon lojën e tij/saj ritmike (mund të përdoren objekte të tjera: tullumbace, topa tenisi, topa shumëngjyrësh pingpongu).
- Nxënësit ndahen në çifte, ku njëri luan një frazë muzikore të improvizuar prej një takti në njërën prej instrumenteve, duke përdorur tonet, dinamikën dhe ritmin e mësuar tashmë, dhe tjetri përsërit të njëjtën gjë në instrumentin e tij.
- Mësuesi u jep nxënësve disa kombinime të takteve melodike dhe ritmike të shkruara, dhe ata krijojnë një kompozicion prej 4 taktesh sipas idesë së tyre.
- Nxënësit qëndrojnë në një rreth duke mbajtur njëri-tjetrin me shirita, elastikë ose shalle, duke e zgjeruar ose ngushtuar rrethin në muzikë me dinamikë të ndryshme (për piano - ata lëvizin gishtat dhe shkelin në heshtje, ndërsa rrethin e ngushtojnë; për forte - ata ecin me zë të lartë me këmbë dhe krahët e ngritura lartë).

Kompozimet e rekomanduara për realizimin e temës:

<https://www.youtube.com/watch?v=OvPjtolaJZk> – Kamij Sen Sans, *Karnavali i kafshëve, finale*.

<https://www.youtube.com/watch?v=qJT6kPp-c3o> – V. A. Mocart, *Rondo ala turka*.

<https://www.youtube.com/watch?v=gFanayBhyeA>, – Shostakoviç, koncert për piano, nr.2 (video e lidhur me tregimin “Ushtari prej plumbi” nga H. K. Andersen, fillon prej 1.19).

<https://www.youtube.com/watch?v=dihJ1w48Jh0> – *Vendi i muzikës*, lidhur me orkestrën – instrumente frymore dhe me tela të cilat garojnë).

<https://www.youtube.com/watch?v=DN5HfZL-zS4> – Aleksandar Sarevski, *Lepurushi* (për lojë muzikore, dramatizim).

<https://www.youtube.com/watch?v=EO18yDKisSA&list=RDEDe34Z3aAmc&index=17> – *Vallen e udhëheq Angelina* (për lojë muzikore, dramatizim).

<https://www.youtube.com/watch?v=8ovLHOoSFGY&list=PL4uC6euy1TB31DW5NI7bRbaalYSqMplGO&index=13>, – grupi muzikor “Maglenki”, *Daullet bien* (të kënduar sipas dëgjimit).

<https://www.youtube.com/watch?v=mZqWeYHGDQk> – Vallet më të bukura popullore (loja serbe).
<https://www.youtube.com/watch?v=3Ar7PdrNSRo> – Loja “Në distancë”.
<https://www.youtube.com/watch?v=mCN42kAD9qM> – Të luajturit dhe të kënduarit me ritëm.
<https://www.youtube.com/watch?v=gti8j5xKqSQ> – Ushtrime ritmike me instrumente me goditje.
<https://www.youtube.com/watch?v=caQWvnAzR7Q> – Numëratore, kori për fëmijë “Kolibri”.
<https://www.youtube.com/watch?v=XKMVtOQWZM> – Valle të bukura shqiptare kërcyer nga fëmijët.
https://youtu.be/s_8dRHDCISw – Grup vallesh turke (fragmente sipas zgjedhjes së mësuesit).
<https://www.youtube.com/watch?v=r2snXIHJle4> – Erdelezi (Dita e Shën Gjergjit).

INKLUZIVITETI, BARAZIA/NDJESHMËRIA GJINORE, NDËRKULTURA DHE INTEGRIMI MES LËNDËVE

Mësuesi siguron inkluzivitet duke përfshirë të gjithë nxënësit në të gjitha aktivitetet gjatë orës së mësimi. Ai i mundëson secilit fëmijë të angazhohet në mënyrë njohëse dhe emocionale përmes përdorimit të qasjeve të përshtatshme (individualizimi, diferencimi, puna në grup, mbështetja e shokëve në klasë). Gjatë punës me nxënës me aftësi të kufizuara, aplikon një plan arsimor individual (me rezultate të përshtatura të të mësuarit dhe standarde vlerësimi) dhe, kur është e mundur, përdor mbështetje shtesë nga persona të tjerë (asistentë personal dhe arsimor, ndërmjetësues arsimor, tutorë vullnetarë dhe profesionistë nga shkollat e qendrave resurse). Monitoron të gjithë nxënësit rregullisht, veçanërisht ata nga grupet e cenueshme, në mënyrë që të jetë në gjendje të identifikojë vështirësitë e të mësuarit në kohën e duhur, për t'i inkurajuar dhe mbështetur ata në arritjen e rezultateve nga të mësuarit.

Gjatë realizimit të aktiviteteve, mësuesi i trajton njësoj si djemtë ashtu edhe vajzat, duke u kujdesur që të mos u caktojë role stereotipike gjinore. Gjatë formimit të grupeve të punës, bëhet një përpjekje për të siguruar balancën gjinore. Gjatë zgjedhjes së materialeve mësimore përdoren shembuj të cilët promovojnë interkulturalizmin (për shembull, këngët dhe folklori në gjuhët e bashkësive etnike).

Gjithmonë kur është e mundur, mësuesi përdor integrimin e aktiviteteve/koncepteve nga lënda *Arsimi muzikor* me përmbajtjet/standartet nga lëndët e tjera në planifikimin dhe realizimin e mësimi. Në këtë mënyrë, kjo lëndë i motivon nxënësit në mësimin e lëndëve të tjera dhe ndihmon në zotërimin e tyre më të lehtë.

VLERËSIMI I TË ARRITURAVE TË NXËNËSVE

Për t'iu mundësuar nxënësve të arrijnë standardet e pritshme të vlerësimit, mësuesi monitoron dhe vlerëson rregullisht arritjet e nxënësve gjatë mësimin. Treguesit mbledhen për aktivitetet e tyre, motivimin për krijimin e artit, angazhimin, përkushtimin në punë, punën individuale, tandem dhe në grup. Për pjesëmarrjen në aktivitete, nxënësit marrin informacione kthyes të cilat tregojnë nivelin e suksesit në realizimin e aktivitetit/ detyrës dhe japin udhëzime për përmirësim (vlerësim formues). Për atë qëllim, mësuesi monitoron dhe vlerëson:

- përgjigjet me gojë në pyetjet e parashtruara nga mësuesi ose nga shokët e klasës;
- performanca praktike individuale (të kënduarit, luajtja në instrumente muzikore për fëmijë dhe lojëra muzikore);
- performanca praktike në grup.

Gjatë monitorimit të arritjeve të nxënësve, mësuesi duhet t'i kushtojë vëmendje të veçantë qasjes individuale ndaj arritjeve të secilit nxënës individualisht. Të gjitha aktivitetet e performancës së nxënësve vlerësohen sipas pjesëmarrjes aktive, jo sipas nivelit të zhvillimit të dëgjimit, zërit dhe aftësive motorike.

Në fund të vitit, bëhet një vlerësim përshkrues përmblendës i standardeve të arritura të vlerësimit. Në fund të vitit shkollor, nxënësit marrin një vlerësim numerik.

Fillimi i zbatimit të programit mësimor	viti 2021/2022
Institucioni/përfaqësuesi i programit	Byroja e Zhvillimit të Arsimit
Në përputhje me nenin 30, paragrafi 3 nga Ligji për arsim fillor (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut” nr. 161/19 dhe 229/20) ministrja e Arsimit dhe e Shkencës e miratoi këtë program mësimor nga lënda e <i>Arsimit muzikor</i> për klasën IV.	08-7413/14 10.05.2021 Ministrja e Arsimit dhe e Shkencës, Milla Carovska, n.p.